

Taotluse seletuskiri Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist rahade eraldamiseks Riigilaevastiku jäämurdetöödeks ja talviseks navigatsiooniks

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsus kiitis 15. jaanuaril 2026. aastal heaks Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbeliste vahendite nimekirja, millega nähti ette 2 379 000 eurot Kliimaministeeriumi valitsemisalale jäämurdetöödeks ja talviseks navigatsiooniks.

Taotluse ja seletuskirja koostasid Riigilaevastiku finants- ja haldusüksuse juht Janno Luts (janno.luts@riigilaevastik.ee; +372 5845 5647) ja Kliimaministeeriumi finantsosakonna nõunik Liivi Fuchs (liivi.fuchs@kliimaministeerium.ee; +372 5388 5387).

2. Taotluse sisu

Riigilaevastiku 2026. aasta baaseelarves on talvise navigatsiooni ja jäämurdetööde kulude katteks ette nähtud vahendid üksnes järgmisteks tegevusteks:

- a) jäämurdja Tarmo ning mitmeotstarbelise laeva EVA-316 hoidmine pidevas valmisolekus, et tagada nende kohene rakendamine jäämurdetöödele (nn stand by olek);
- b) Transpordiametilt 01.01.2025 Riigilaevastikule üle antud jäämurdja-varustuslaeva Botnica prahilepinguga kaasneva tasu (nn „stand by“ olek) eelarvelised vahendid 5 298 101 eurot..

Täiendavad rahalised vahendid, mis on vajalikud nimetatud laevade jäämurdetööde teostamiseks merel vastavalt ilmastiku- ja jääolude kujunemisele ning Botnica prahilepinguga kaasnevad täiendavad kulud, on eraldatud Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelise reservi vahenditest.

2025. aasta lõpus ja 2026. aasta alguses pikalt kestnud külmalaine põhjustas merel olukorra, kus jääolud muutusid kiiresti raskeks. Meretranspordi toimimise tagamiseks tuli jäämurdjatel alustada reaalsete jäämurdetöödega Pärnu lahel alates 07.01.2026 ning Soome lahel alates 27.01.2026, et tagada laevade turvaline sisenemine ja väljumine Eesti sadamatesse.

2025/2026 jäämurde hooaeg lõppes 13.04.2026 ja kestis seega 98 päeva. Kõige keerulisemad jääolud valitsesid Liivi ja Pärnu lahes, kus tekkis ka ajalooliselt erandlik olukord: ühe laeva sadamasse toomiseks oli vaja kahe jäämurdja koostööd. Suuremad jäämurdjad Tarmo või Botnica aitasid laevad läbi Liivi lahe tihedast jääst, seejärel võttis madalamas Pärnu lahes juhtimise üle väiksema süvisega EVA-316. Kolme jäämurdjaga aidati hooaja jooksul kokku 173 laeva.

Ilmastikuoludest tingitud ulatuslike jäämurdetööde tõttu kaasnesid Riigilaevastikul täiendavad kulud kokku summas 1 932 931 eurot, mille katteks puuduvad eelarves vahendid. Täpsem kulude jaotus on esitatud tabelis 1.

Tabel 1 Riigilaevastiku jäämurdetööde ja talvise navigatsiooni täiendavad kulud 2026. aastal (eurot, ilma käibemaksuta)

Veesõidukite kütus	1 727 017
Tööjõukulud	165 454
Veesõidukite remont ja hooldus	32 258
Sadamatasud	4 119
Toiduained	3 448
Muud kulud	595
Kokku	1 932 931

2026. aastal on Riigilaevastiku eelarves TS Shipping OÜ-ga sõlmitud Botnica prahiraha katmiseks ette nähtud 5 298 101 eurot (mis sisaldab ka 2025. aastast üle kantud kasutamata jääki summas 101 711 eurot). Sama perioodi Botnica prahiraha maksumuseks („stand by“ olekus) on 5 655 477 eurot ehk eelarvet ületav kulu on **357 376 eurot**, mille katteks puuduvad eelarves vahendid. Täpsem kulude jaotus on esitatud tabelis 2.

Tabel 2. Botnica prahilepingu 2026. aasta eelarve ja tegelikud kulud „stand by“ olekus (eurot, ilma käibemaksuta)

Botnica prahilepingu eelarve	5 298 101
Kulud kokku, sh	5 655 477
<i>Prahiraha perioodil 01.01-20.04</i>	<i>4 928 000</i>
<i>Prahiraha perioodil 20.12-31.12</i>	<i>537 600</i>
<i>Prahiraha kallinemine 3% alates 20.12</i>	<i>16 128</i>
<i>Veesõiduki kütus</i>	<i>70 000</i>
<i>Veesõiduki elekter</i>	<i>94 912</i>
<i>Sadamatasu</i>	<i>6 852</i>
<i>Muud kulud</i>	<i>1 985</i>
Ülekulu	- 357 376

Eeltoodust tulenevalt palume eraldada Kliimaministeeriumi valitsemisala asutusele Riigilaevastik Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelistest vahenditest 2026. aastal talvisse navigatsiooni ja jäämurdetööde kulude katmiseks **2 290 307 eurot**.

Vahendeid taotleme tegevuskuludeks tulemusvaldkonda „Elukeskkond, liikuvus ja merendus“, mere ja vee programmi ning meremajanduse konkurentsivõime ja veetaristu arendamise programmi tegevusse.